

Journal X: Farligt avfall

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Malm hette en polis som dog och i resterna efter hans nerbrunna hus fanns en låda med mappar med olösta brott. Nu letar Anton och Kalle fram ett gammalt olöst fall i lådan. Det handlar om Berit Vik som hittades död i en sopcontainer. Berit jobbade på återvinningscentralen och var väldigt omtyckt. I skolan får pojkarnas klass lära sig om återvinning och de ska lyckligtvis gå på studiebesök på återvinningscentralen. Där får pojkarna lite mer ledtrådar och gräver vidare i fallet. Snart hamnar de i en svår knipa.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet. (SV åk 4–6)
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket för olika syften, mottagare och sammanhang.
- Söka information från olika källor och värdera dessa.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden. (SV åk 4–6)
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Informationssökning i böcker och på webbplatser för barn. (SV åk 4–6)
- Muntliga presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder, digitala medier och verktyg samt annat som kan stödja presentationer. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läs, förstå och reflektera över texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Söka och värdera information från olika källor.

ORD ATT FÖRKLARA

sekretess

arkiv

alibi

styrka

anhörig

förbränningen

fjärrvärme

termoplast

hårdplast

underjordisk

cellskräck

terroråd

BOKSAMTAL

Låt eleverna reflektera enskilt eller i grupp kring boken. Här är förslag på frågor. Avsluta med en diskussion i helklass.

- Vad tyckte du om boken?
- Är det något speciellt du tyckte om i boken?
- Är det något speciellt du inte tyckte om i boken?
- Är det något som du inte förstod i boken?
- Har boken något budskap?
- Känner du igen dig i något från boken?
- Saknar du något i boken?
- Om du skulle beskriva boken för någon som inte har läst den, vad skulle du då berätta?
- Till vem/vilka kan du rekommendera boken?

SOPSORTERING OCH ÅTERVINNING

Gör grupppresentationer med fokus på sopsortering och återvinning. Dela in eleverna i par eller smågrupper. Alla grupper får ett fokusområde att presentera. Förslag:

Farligt avfall	Elavfall
Pappersförpackningar	Plastförpackningar
Grovsopor	Trädgårdsavfall
Metallförpackningar	Glasförpackningar
Matavfall	Restavfall

Förslag på webbsidor att använda:

sopor.nu nsr.se hsr.se

På nästa sida finns en checklista som eleverna kan utgå ifrån vid arbetet.

CHECKLISTA FÖR SOPSORTERING OCH ÅTERVINNING

Fokusområde: _____

Ta reda på: _____

Fakta

Vilka saker ingår?

Var sorterar man och var kan man lämna sorteringen?

Återvinning?

Annan användning? Omvandling?

Presentation

- Presentera era fakta.
- Visa bilder och/eller ta med förpackningar.
- Visa symboler och bilder för ert fokusområde.
- Genomför presentationen för klassen.

Utvärdering

Detta kändes bra

Detta ska jag/vi utveckla till nästa gång

TÄRNINGSSPEL

I boken satt några människor i baren och spelade tärningsspel. Ge eleverna i uppdrag att, i par, komma på ett eget tärningsspel. Behöver de tillverka något material till spelet ska de göra det i början. De ska sedan skriva en instruerande text (spelregler) för det nya tärningsspelet. Den instruerande texten ska innehålla ...

- ett namn på spelet.
- en lista med material som behövs.
- spelregler: Hur många kan spela på en gång? Hur börjar man? Vad går spelet ut på? När avslutas spelet? Hur vinner man?
- eventuellt en förtydligande bild.

Exempel:

TÄRNINGSKAMPEN

Du behöver:

2 tärningar

1 penna

1 papper

Gör så här:

Först bestämmer ni vem som ska börja slå.

När första personen har slagit tärningarna ska hen summera talen och skriva summorna.

Om personen slår en 4:a får hen inga poäng den omgången.

Om personen slår två 2:or så blir hen av med alla poäng.

Om personen slår en 1:a dubblas summan som hen slagit.

Först till 100 vinner.

Testet för att se om paren har lyckats med sina instruerande texter blir att låta dem spela varandras tärningsspel. Då kommer det att märkas om de har varit tillräckligt tydliga i sina instruktioner eller om de behöver göra några justeringar.

FACIT

Läsförståelse

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Var ska batterier sorteras?
De ska sorteras i farligt avfall.
2. Vart ska klassen gå på studiebesök?
De ska gå till återvinningscentralen.
3. Vilka olika sorters plast finns det?
Det finns termoplast och hårdplast.
4. Vad gör de tre personerna på Steens bar?
De spelar tärning.
5. Anton och Kalle hittar något inuti eken. Vad?
De hittar tunnor med farligt avfall.
6. Vad ligger bakom tunnorna?
Bakom tunnorna ligger ett slagträ.
7. Vem misstänkte polisen att det var som dödade Berit?
Polisen misstänkte att Ejnar Brix dödade Berit.
8. Rita och Ejnar är släkt. Hur?
De är syskon.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

9. Varför nämner man en sopcontainer?
I sopcontainern bakom Steens bar hittade man Berit Vik dödad.
10. På vilket sätt kan avfall göra nytta när det bränns?
Energien från förbränningen kan användas till el och fjärrvärme.
11. Varför finns det varningstejp på trolleken?
För att man inte ska klättra upp i den.
12. Pojkarna hittar en tunnel. Vart leder den?
Tunneln leder till en dörr och sedan in i en korridor under återvinningscentralen.
13. Varför bråkar Rita och Ejnar?
Rita vill att Ejnar ska döda pojkarna, men han vill inte döda fler människor.
14. På vilket sätt stjal Rita pengar?
Rita säger att hon betalar för att bli av med det farliga avfallet. Istället gömmer hon avfallet i hålan under trädet och behåller pengarna själv.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

15. Rita sa att ingen vill bo nära en återvinningscentral. Varför är det så, tror du?
Eget svar.
16. Anton hade skuldkänslor för att pappa hade fått skäll av mamma på grund av honom. Har du haft skuldkänslor någon gång? Berätta.
Eget svar.
17. Vad tror du hände med Rita och Ejnar när polisen hade tagit dem?
Eget svar.

Sant eller falskt?

1. Under Kalles säng har de Malms journaler. F
2. Berit Vik hittades död i en sopcontainer. S
3. Rita hade vita glasögon. F
4. Återvinningsstationen låg mitt i staden. F
5. Trolleken var ihålig. S
6. Under trädet fanns en underjordisk gång. S
7. Pojkarna hittade fyra tunnor med farligt avfall. S
8. Rita och Ejnar var gifta. F
9. Ejnar slog pojkarna med slagträet. F
10. Anton hade kastat batterierna i soppåsen. S